

DET TALTE ORD GÆLDER

2. december 2019

Tak for invitationen til at tale her i dag.

Jeg vil gerne begynde med at tale om et af tidens store emner. Det er klimaforandringerne.

Mens der er stor usikkerhed forbundet med, hvad der kommer til at ske, er der efterhånden ingen usikkerhed om, at klimaforandringer vil få store konsekvenser for store dele af vores samfund.

Det står klart, at det vil kræve politiske initiativer at bremse den negative udvikling. En højere pris på CO₂, så den afspejler omkostningerne ved udledningerne, er den billigste og mest effektive vej at gå.

Klimaforandringerne er en fælles og global udfordring. Styrket internationalt samarbejde er derfor vigtigt.

Men det er også vigtigt, at vi alle bliver klogere på, hvordan klimaforandringerne kan påvirke økonomien og den finansielle sektor. Et voksende antal centralbanker er derfor begyndt at kigge på klimaforandringer i forhold til centralbankernes kerneopgaver.

Fraværet af årtiers klimapolitisk handling har medført, at der nu kun er begrænset tid til at handle. Og jo længere vi fortsat venter, jo kortere tid vil vi have til at skabe en grøn økonomi. Mindre tid til omstillingen betyder større risici for økonomien og for den finansielle sektor.

Klimaforandringerne er allerede tydelige omkring os. Vi ser jævnligt større og mindre ødelæggelser rundt om i verden, der er skabt af ekstremt vejr. I Danmark kender vi det fx fra tørke, storme og oversvømmelser.

Mange husker formentlig december-orkanen i 1999. Skaderne efter den aften og nat blev opgjort til omkring 13 mia. kr.

Stormfloder med udbredte ødelæggelser til følge kan blive hyppige begivenheder i fremtiden. En af årsagerne til det bliver stigende vandstand.

Nationalbanken har regnet på, hvordan bankernes sikkerhed bag boliglån kan blive ramt i et scenario, hvor vandstanden stiger betydeligt. I så fald vil andelen af bankernes pant i risiko stige markant.

Beregningerne er et blandt mange mulige eksempler på, at der kan blive behov for store investeringer i fx kyst- og klimasikring, hvis vi skal undgå de værste konsekvenser af klimaforandringer.

Der er bred enighed om, at de fysiske risici fra klimaforandringerne kan nedbringes, hvis vi globalt formår at styrke den grønne omstilling. Omkostningerne ved omstillingen kan være betydelige. Nogle virksomheder og brancher, som er særligt klimabelastende, vil især blive udfordret. De udfordringer kan i sidste ende smitte af på den finansielle sektor gennem fx tab på udlån og investeringer.

Omvendt vil den nødvendige omstilling skabe muligheder og behov for nye kompetencer. På den måde minder den grønne omstilling på nogle områder om de ændringer, som globaliseringen har drevet.

En robust finansiell sektor kan bidrage til den grønne omstilling ved at sikre fortsat formidling af kapital. Derfor skal finansielle institutioner inddrage klimarelaterede risici i deres risikostyring.

På samme måde skal centralbanker og myndigheder inddrage klimarelaterede risici i deres arbejde. Her bør et væsentligt pejlemærke være, at kravene til finansielle institutioner skal afspejle de faktiske risici. Fx bør der ikke anvendes kunstige rabatter med det formål at accelerere en grøn omstilling. Og modsat bør kapitalkrav til CO₂-tunge aktiver strammes, hvis de viser sig at være forbundne med større risici.

I Nationalbanken er vi begyndt at se på klimaforandringernes betydning i forhold til vores mandat om at sikre en robust økonomi og finansiell stabilitet. Da klimaudfordringen er grænseoverskridende, skal løsningerne findes sammen med andre.

Nationalbanken er således blevet medlem af "Network for Greening the Financial System", der er en gruppe af centralbanker og tilsynsmyndigheder. Her udveksler 48 medlemmer på frivillig basis erfaringer og bidra-

ger til udviklingen af risikostyring, der er relateret til miljø- og klimarisici i den finansielle sektor.

I dag har vi også publiceret en analyse, som belyser en række klimarelaterede risici, som den finansielle sektor er eksponeret overfor. Næste år planlægger vi at udvikle en stresstest af de danske banker og realkreditinstitutter, hvor fokus vil være på klimarelaterede risici.

Finansiel Stabilitet

Lad mig nu vende blikket mod sektoren og dens sundhedstilstand. Forleden offentliggjorde vi vores halvårslige analyse af den finansielle stabilitet. Den gode nyhed er, at de største institutter – de såkaldte systemiske kreditinstitutter – fortsat har en høj indtjening. De systemiske kreditinstitutter forrentede egenkapitalen med 8,4 pct. p.a. i årets første seks måneder

Når man kigger på, hvordan overskuddet er skabt, er det værd at bemærke, at de gode resultater i væsentlig grad holdes oppe af faktorer, som næppe vil fortsætte i de kommende år. Vi ser fortsat meget lave nedskrivninger på udlån. Samtidig påvirker de mange konverteringer af realkreditlån resultatet positivt.

Den lange periode med lave renter i kombination med en flad rentekurve har ført til faldende kerneindtjening i bankerne. Svagere indtjening vil mindske institutternes første værn mod tab. Jeg kan dog konstatere, at flere institutter har iværksat initiativer for at sikre indtjeningen fremover, og der er fokus på at effektivisere for at reducere omkostningerne.

Styr på it og styr på omkostningerne vil være vigtige pejlemærker for bankernes konkurrenceevne i årene, der kommer.

Digitalisering og ny lovgivning giver flere spillere adgang til markedet for bankprodukter. Fra betalingsmarkedet ved vi, at digitale løsninger har en tendens til at skabe naturlige monopoler, fordi det koster mindre at lave én ekstra transaktion, når den digitale infrastruktur er på plads. Det skaber dermed et underliggende behov for konsolidering, også i den finansielle sektor.

I de senere år har vi set tech-giganter, som fx Apple og Amazon bevæge sig ind på det finansielle marked. Erfaring fra både USA og Kina viser, at virksomhederne udvider deres oprindelige kerneforretning til at udbyde betalinger og derfra videre til finansielle tjenester såsom långivning.

Selv om det er svært at spå om udviklingen på både kort og langt sigt, kan der være nye forretningsmodeller på vej i den finansielle sektor, hvor data og netværkseffekter vil spille en afgørende rolle.

Med hensyn til bankernes kapitalforhold kan vi se, at de største institutter overholder deres kapitalmålsætninger, men at kapitaloverdækningen er blevet mindre de seneste år. Faldet dækker over stigende kapitalkrav, mens kapitaliseringen har ligget på et stabilt niveau.

Vi kan konstatere, at der er stor variation i størrelsen af kapitaloverdækningen på tværs af de største institutter, og i enkelte udgør overdækningen mindre end 2 pct. af de risikovægtede eksponeringer. Det må anses for at være en lav kapitaloverdækning – ikke mindst i lyset af, at der forventes højere kapitalkrav i de kommende år.

Det er derfor vores vurdering, at institutterne bør genoverveje niveauet for deres kapitalmålsætning for at sikre en passende afstand mellem kapital og kapitalkrav.

Behovet for at genoverveje kapitalmålsætningerne understreges af resultaterne i vores seneste stresstest. Den viser, at enkelte systemiske institutter vil overskride kravene til deres kapitalbuffer i et hårdt stressscenario – også selv om det antages, at den kontracykliske kapitalbuffer bliver frigivet.

Institutterne kan forbedre deres kapitalisering ved at udstede ny kapital eller udbetale en mindre del af indtjeningen. Udlodningerne til aktionærerne i form af udbytte og tilbagekøb af egne aktier var historisk høje i årene 2015-2018. I den periode blev i gennemsnit 86 pct. af årets resultat udloddet.

I år ser niveauet for udlodningerne ud til at ende på et væsentligt lavere niveau. Lavere udlodninger bidrager til at øge kapitaliseringen og gør det lettere at leve op til højere kapitalmålsætninger.

Det styrkede banksamarbejde

Spørgsmålet om Danmarks deltagelse i det styrkede banksamarbejde – eller bankunionen, som det også kaldes – er ved at komme på den politiske dagsorden igen.

Måske skulle jeg begynde med den sproglige forvirring, som ligger i betegnelsen "bankunion". For bankunionen er jo ikke en union af banker. Ej

heller er der tale om et banksamarbejde, som det officielle danske navn kan give indtryk af.

Det styrkede banksamarbejde er et europæisk samarbejde mellem nationale myndigheder og to fælles myndigheder om tilsyn med og krisehåndtering af banker.

“Det styrkede bankmyndighedssamarbejde” ville være den rette betegnelse. Hvis det ellers var bare lidt mere mundret.

Det har næppe forbigået jeres opmærksomhed, at vi fra Nationalbankens side har haft en positiv holdning, lige siden spørgsmålet første gang var oppe i 2014 og 2015. Dengang mente vi, at det ville være det rigtige for Danmark at deltage i banksamarbejdet. Og det mener vi stadig, det er.

Hvorfor?

Grundlæggende fordi vi mener, at vi skal gøre, hvad vi kan for at opretholde finansiell stabilitet her i landet. Ved deltagelse i banksamarbejdet vil vi helt entydigt få styrket det samlede tilsyn med de danske kreditinstitutter. Vi vil få lagt et ekstra lag på: En international dimension og en international kompetence, som kommer oven i den kompetence, som findes i Finanstilsynet i dag.

Det styrkede banksamarbejde er jo en samlet mekanisme. Den nationale tilsynsmyndighed fortsætter med at spille en central rolle. Det sker i et tæt samspil med en fælles tilsynsmyndighed, som tager sig af tilsynet med de allerstørste institutter.

For jer lyder det muligvis ikke som noget, der er entydigt attraktivt. Men fra vores finansielle stabilitetsvinkel, og for Danmark som samfund, er det entydigt fordelagtigt. Vi får samlet set en stærkere finansiell tilsynsmyndighed. Lad os da skynde os at sige ja tak til det!

For jer vil det også indebære mere ensartede vilkår med jeres konkurrenter i euroområdet. En sådan skærpet konkurrence er også en klar fordel for danske husholdninger og virksomheder.

Der bliver indimellem luftet en bekymring over, om en fælles tilsynsmyndighed i ECB vil have en tilstrækkelig forståelse for den danske finansielle sektor. Og her nævnes ofte vores særegne realkreditsystem.

Bekymringen er ubegrundet. Den fælles tilsynsmyndighed håndterer i dag mange forskellige forretningsmodeller i eurolandene. Og som nævnt

forbliver det danske finanstilsyn, med sin dybe indsigt i danske forhold, en central spiller i det fælles tilsyn.

Finanstilsynet vil fortsat være dybt involveret i det daglige tilsyn med alle danske kreditinstitutter. På toppen af det, vil Finanstilsynet ved dansk deltagelse blive fuldt repræsenteret i Tilsynsrådet i ECB. Tilsynsrådet træffer tilsynsavgørelser for de institutter, som er under direkte tilsyn af Tilsynsmyndigheden.

Afgørelser i Tilsynsmyndigheden skal efterfølgende godkendes af ECB's Styrelsesråd. Det er en formalitet. Der var ikke andre juridiske muligheder ved vedtagelsen af samarbejdet, end at placere Tilsynsmyndigheden i ECB.

Derfor skal Styrelsesrådet ind over, men det har aldrig været meningen, og er heller aldrig foreslået af nogen, at Styrelsesrådet i praksis skulle spille en rolle ved tilsynsavgørelser. Derfor har det heller ikke nogen betydning for dansk indflydelse, at vi ved deltagelse i banksamarbejdet fortsat ikke er med i Styrelsesrådet.

Erfaringen fra de første fem år med banksamarbejdet har bekræftet, at tilsynsavgørelser behandles og besluttet af Tilsynsrådet, og derefter blåstemples af Styrelsesrådet uden diskussion.

For at være på den sikre side, sørgede vi fra dansk side for, at der i regelværket for det styrkede banksamarbejde blev indført nogle særlige bestemmelser for ikke-eurolande, som indtræder i banksamarbejdet. Et ikke-euroland kan melde sig ud, hvis der træffes beslutninger, som landet er uenig i. Det er ikke sandsynligt, at denne mulighed tages i brug. Men den er med til at sikre, at vi som ikke-euroland reelt vil få ligeværdige vilkår og rettigheder med eurolandene ved deltagelse i banksamarbejdet.

Vi mente for fem år siden, at vi burde gå med i samarbejdet. I mellemtiden er vi kun blevet bestyrket i det standpunkt!

Tak for ordet.